

MENNYIT ÉR EGY EMBER?

A PIAC TÖRVÉNYE

TESZÁR DÁVID

Puritán karaktertanulmányba ágyazott humanista moralitásjáték egy francia munkásról a karvalytőke lélekvesztő labirintusában.

A francia Stéphane Brizé kisemberek tanulmányozására szakosodott, legyen szó bár énekes karrierre áhítózó parkolóőr kisasszonyról (*Kisvárosi álmom*, 1999), szerelembe eső bírósági végrehajtóról (*Tétova tangó*, 2005), elcsábuló kőművesről (*Mese a szerelemtől*, 2009) vagy a halálos beteg édesanyjához visszaköltöző, börtönviselt teherautó sofőrrel (*Néhány óra tavasz*, 2012). Legutóbbi munkája, a tavalyi cannes-i szemle versenyfilmjei közé beválogatott *Mennyit ér egy ember?* egy középkorú, munkanélküli gyári munkást (Vincent Lindon) tesz meg főszereplőnek, aki minden erejével azon van, hogy ismét dolgozhasson és anyagilag támogathassa feleségét és fogyatékkal élő, tizenéves fiát. Brizé alkotása témaválasztásával, eszköztelenségével és az önmagukat alakító amatőrök szerepeltetésével a *Két nap, egy éjszaka* című Dardenne-mozi inverz változatának is tekinthető (labilis

lelki állapotú nő helyett higgadt férfi főhőssel, állásmegtartás helyett munkakereséssel), amelyben a rögrealizmus kéz a kézben jár a kapitalista rendszer kritikájával. A státusz nélküli, kiszolgáltatott Thierry életében a méltatlan és a megálgató szituációk váltogatják egymást. A bankban kioktatják, az állásinterjú-szemináriumon megfeddik, a munkaügyi központban pedig az intézményesített tébollyal kénytelen szembesülni: noha elvégzett egy darukezelő-tanfolyamot, a munkáltató szempontjából ez mit sem ér, ugyanis ezen a területen nem rendelkezik semmilyen munkatapasztalattal. A 22-es csapdája a pénzügyi szektorban is érvényesül: hitelt csak munkavállalónak adnak, viszont ha Thierrynek lenne állása, akkor nem lenne szüksége banki kölcsönre. A film eredeti címe (*La loi du marché* vagyis „a piac törvénye”) is erre emlékeztet: a kapitalizmus nem az embert, hanem a piacot, ekként pedig a profitot szolgálja. Nincs még egy olyan

„A bankban kioktatják”
(Vincent Lindon)

életforma, amely olyan rendszert talált volna ki magának, hogy az önmaga és a saját egzisztenciája talapatát képező természet ellenében dolgozzon. Brizé nem megy el a brit *kitchen sink* realizmus irányába: Thierry méltóságteljesen helytáll, nem török meg, nem lesz káros szenvedélyek rabja, helyette inkább táncórát vesz a feleségével. *A Mennyit ér egy ember?* nívója, hogy középtájt váratlanul irányt vált, amikor a főhős egy nagy áruház biztonsági őrének pozíciójában találja magát, s így első kézből tapasztalhatja meg az autoritás-szerep sajátosságait. A pénzügyi csőd elkerüléséből fakadó kirobbanó boldogság azonban elmarad, ugyanis a biztonsági kamerák képeinek figyelmeként most a főhős feladata lesz az, amit eddig vele szemben követtek el: a számonkérés, a kioktatás és a megregulázás. Thierry a megélhetésért cserébe a rendszer részévé lesz és munkaköri kötelességévé válik az emberhez méltatlan magatartás, mivel az áruház egy felsőbb direktíva értelmében szeretne megválni néhány dolgozójától. A francia direktor ezen a ponton a szociális realizmust a moralitásjátékkal kapcsolja össze, és nagy precizitással egyre enyhébb fokú kihágásokat mutat be a telefonáltó-tolvajlástól a kuponlopásig. *A Mennyit ér egy ember?* nemcsak az érzélgősségtől, de még a drámai csúcspontoktól is tartózkodik; formailag rideg, értékszemléletében azonban mélyen humanista alkotás. Vincent Lindon, Stéphane Brizé visszatérő színésze életének csúcsteljesítményét nyújtja a kompromittáló helyzetekben is nyugodt, egyenes gerincű munkásember szerepében (a 2015-ös cannes-i filmfesztiválon ezért a legjobb férfi alakítás díjával jutalmazták). Brizé halk szavú, de nagy erejű mozijának tanúbizonyossága szerint a modulálatlan karvalykapitalizmusban már az is morális szuperhősnek számít, aki töretlenül őrzi az integritását és még a hűségpont-sikasztástól is tartózkodik.

MENNYIT ÉR EGY EMBER? (La loi du marché) – francia, 2015. Rendezte és írta: **Stéphane Brizé**. Kép: **Eric Dumont**. Szereplők: **Vincent Lindon** (Thierry), **Karine de Mirbeck** (Thierry felesége), **Matthieu Schaller** (Thierry fia), **Catherine Saint-Bonnet** (Bankár). Gyártó: **Nord-Ouest Production / Arte France Cinema**. Forgalmazó: **Cirko Film Kft.** Feliratos. 93 perc.

